

дискурса осмыслена как иллюстративный материал, который фиксирует ситуативную актуализацию сингулярного центра.

Ключевые слова: деконструкция, дискурс, децентрация, центр, сингулярность, симуляция, субъект, постмодернизм.

DISCOURSE DECONSTRUCTION

Osyrova V. Yu.

In the article, the functioning of deconstruction in discourse is analyzed. Discourse deconstruction appears as: discourse of the not said; parrhesia; indirect discourse; an error in the truth status, clinical discourse, cyclic discourse. Discourse deconstruction is conceived as illustrative material fixing the situative actualization of the singular centre.

Key words: deconstruction, discourse, deceneration, centre, singularity, simulation, subject, post-modernism.

УДК 1:316.4

О. В. Прудникова, кандидат філософських наук

КУЛЬТУРА ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА СИСТЕМА: СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧНИЙ ВИМІР

Проаналізовано інформаційну культуру в контексті загальної культури з використанням елементів системної й синергетичної методології. Підкреслюється, що інформаційна складова є визначальною у процесі змін соціального порядку, що самоорганізовується. Обґрунтовується, що в зоні перетину інформації й культури утворюється простір, що позначається як інформаційна культура – культура взаємодії людини з інформацією на рівні суспільства й особистості.

Ключові слова: культура, інформаційна культура, суспільство, особистість, комунікація.

Актуальність проблеми. Сучасна соціокультурна ситуація характеризується насиченістю й різноманіттям динамічних процесів. Тенденція суспільства до модернізації зумовлює розширення актуального комунікативного простору, зміну існуючих культурних конфігурацій. Значущість перетворювальної, інформаційно-комунікативної, ціннісно-орієнтаційної діяльності людей для конструювання соціокультурної системи визначає активний інтерес до основоположних категорій з даної проблематики в сучасному соціально-філософському дискурсі.

Основні тенденції глобалізації найбільш чітко виявляються в інформаційно-культурних процесах, які сьогодні відзначаються неоднозначністю й складністю. Разом із тим, якщо розглядати сучасне суспільство у широкому розумінні, як складну багаторівневу систему, то й сучасну культуру доцільно розуміти як інформаційно-комунікаційну систему.

Разом із тим *аналіз останніх джерел і публікацій* свідчить про те, що, незважаючи на очевидність необхідності опрацювання проблеми культури як інформаційно-комунікаційної системи, указана проблема ще не отримала належного висвітлення у філософській літературі. Тому *метою* даної статті є спроба ліквідувати деякі окремі прогалини у розумінні досліджуваної проблеми¹.

Розглядаючи соціокультурну систему в єдності суспільства і культури і визнаючи відносність меж між цими поняттями, слід, проте, зазначити специфічні особливості кожної з цих категорій. Якщо суспільство – це «система суб'єктного типу, заснована на діяльній взаємодії людей» [1, с. 11], або, за Э. Гідденсом, – система взаємин, що пов'язує індивідів у рамках єдиного культурного середовища [2, с. 43–44], то культура – це ціннісний, нормативний чинник, що зв'язує, цементує, виконує системотворчу роль як інформаційно-комунікативна підсистема соціуму. «Соціальне» і «культурне» взаємно пов'язані і їх єдність реалізується у творчій особистості, яка виступає носієм соціально-функціонального й ціннісно-сміслового змісту інформаційно-комунікаційних процесів.

Відповідно до даної градації соціального й культурного вимальовувалися загальні контури розуміння культури як способу діяльності (включаючи інформаційну), системи сенсів, норм, відносин і результатів діяльності людини і соціальних інститутів. Тобто культура – суто соціальний феномен, усі види й форми якого є позаприродними й позабіологічними утвореннями, пов'язаними з природою через перетворюючу діяльність людини.

Про багатоаспектність цього явища свідчить величезна кількість визначень і тлумачень культури, що розрізняються не тільки за формою, але і за змістом, залежно від часу і місця, від характеру суспільства, яке вивчається, що дало підставу П. Щедровицькому зробити категоричний висновок про те, що «в сучасній філософській традиції і в комплексі соціальних наук поняття культури на сьогодні немає» [3].

Важливою методологічною точкою відліку в цьому контексті є концептуальна ідея культури не як суми речей або ідей, а культури «як створюваної

¹ Тема даної статті безпосередньо пов'язана з філософськими дослідженнями в межах комплексної цільової програми НДР, яку здійснює кафедра культурології Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

людиною наочної дійсності, в якій ми виявляємо, знаходимо самих себе, яка містить у собі умови й необхідні передумови нашого достовірно людського, тобто завжди і в усьому суспільного, існування» [4, с. 212].

Цей підхід слід доповнити деякою функціональною складовою, згідно з якою суть культури полягає не в стадіях еволюції або в зовнішніх впливах, а у внутрішній цілісності й функціональній взаємозалежності. Базовою основою цілісності як «тотальності, цілісності і власної закономірності» є людина, її соціальна дія. Механізм усвідомленої соціальної взаємодії у сфері культури включає суб'єктів дії з їх метою і мотивами; інформаційну цінність і насиченість здійснюваних комунікацій; зміни конфігурації соціокультурної системи, що викликаються цими діями; вплив цих змін на інших індивідів, їх зворотну реакцію. При цьому процес пізнання зумовлений ментальними, технічними можливостями суб'єкта, що формують пізнавальну активність інформаційного вибору, яка відповідає установкам індивіда і, у свою чергу, формує соціокультурне середовище. Розмежувавши поняття «інформація» й «інтелект», Г. Кан відзначає, що інформація сама по собі не натхненна людською емоційністю, не здатна конструювати достовірно людське буття, культуру [5].

Підкреслюючи значущість суб'єктності, ми не ідеалізуємо суб'єкта – носія певних культурних цінностей, включеного в мережу конкретних соціокультурних комунікацій. Саморозвиток людського буття опосередкований культурою. Соціальна аномія (будь-які види «порушень» у ціннісно-нормативній системі суспільства за Е. Дюркгеймом) – неминучий прояв суспільства, що трансформується, а соціальні девіації, за словами Г. Маркузе, – це «вивільнення, яке було б неослабним жахом – не катастрофою культури, а розгулом її найбільш репресивних тенденцій» [6, с. 328].

В узагальненому вигляді феномен культури найчастіше визначають як надбіологічну програму діяльності індивідів, як систему загальних принципів смислотворення й смислообміну, що інституційно закріплюють історично накопичений соціальний досвід [3, 7, 8]. Таким чином, завдяки соціально-філософському аналізу можна висловити припущення, що «не існує однорідного культурного “субстрату” – наочного, діяльнісного, ціннісного, мовного. Культура – це багатовимірна, багатоаспектна цілісність» [9, с. 231], яка пронизує структуру соціуму, що існує в системі багатообразних і взаємообумовлених комунікацій. З точки зору теорії систем складні соціальні цілісності (культура) містять особливі інформаційні структури, що володіють загальною інформацією про ціле, які забезпечують управління системою, її саморегуляцію. Однією з таких систем для культури є комунікація як спосіб передачі соціокодів. Тому розуміння динаміки культури неможливе поза вивченням процесів комунікації.

Не зупиняючись на дослідженні феномену комунікації, відзначимо загально визнану думку про те, що культура еволюціонує разом із зовнішніми умовами в закономірності «загальне – часткове». Згідно з цим діалектичним співвідношенням культура як «похідне» від соціуму до певної міри є його «проекцією». Проте якщо лінійні системи реагують на зовнішні впливи в пропорційній залежності, то в складних відкритих системах стійкість і чутливість до впливів коригуються процесами самоорганізації, породжують нові динамічні структури, новий спонтанний порядок (синергетична інтерпретація детермінізму).

Як зазначають деякі вітчизняні дослідники, нова концепція соціального розвитку в найбільш стислому вигляді виражається тричленною формулою: системність, динамізм, самоорганізація [10–12]. Системний підхід припускає певну автономність кожної підсистеми, власний шлях розвитку при загальній взаємозалежності й цілісності всіх частин. Динамізм означає неможливість існування відкритих нерівноважних систем поза розвитком, поза рухом. Самоорганізація – найважливіший чинник утворення якісно нових властивостей відкритої системи, її внутрішнього впорядкування.

Системи, що саморозвиваються в контексті соціальної динаміки, зазвичай вимагають для свого вивчення нових категорій, але в той же час не виключають, а припускають методологію і понятійний апарат класичних системних досліджень. У зв'язку з цим, відзначає В. Стьопін, «синергетика не відкривала ані ієрархічної зв'язаності рівнів організації в системах, що саморозвиваються, ані наявності в них автономних підсистем, ані прямих і зворотних зв'язків між рівнями, ані становлення нових рівнів складної системи в процесі її розвитку. Усе це вона запозичувала з раніше вироблених системних уявлень, що ввійшли до наукової картини світу» [13, с. 10].

Відкриття синергетики – це перш за все «уявлення про кооперативні ефекти, що визначають відтворення цілісності системи, і концепція динамічного хаосу, що розкриває механізми становлення нових рівнів організації» [13, с. 9]. При цьому йдеться не про абсолютний хаос – протилежності повного детермінізму, а про теорію, в якій, за словами російського дослідника Д. Чернавського, «разом з “хаотичними” поняттями (випадок, вірогідність тощо) зберігаються і динамічні поняття (передбачуваність найближчих наслідків, горизонт прогнозування і т. п.)» [14, с. 113].

Концентрація на станах нестійкості в результаті дії випадкових флуктуацій, що породжуються в соціальних системах слабо прогнозованою поведінкою суб'єктів, дозволяє описати механізми «стрибка» (за термінологією класичної діалектики) через формування атракторів (цілей) і виникнення нових параметрів порядку, передусім інформаційно-культурного. Якщо при

діалектичному методі дослідження випадкове – форма прояву необхідного, то при синергетичному підході – самостійна, характерна властивість суспільного життя. Таким чином, «синергетика не відміняє і не замінює системного дослідження», що в термінологічному плані фіксується вченими в понятті «системно-синергетичний підхід» [13, с. 9]. Більше того, синергетика «як математичний апарат охоплює не тільки формальну логіку, але й діалектику» [14, с. 113], розвиваючи класичні методологічні підходи відповідно до викликів нестабільного часу.

Такі характеристики сучасного суспільства, як виражена складність інтеракцій, плюралістичність, провокують, на наш погляд, зникнення нормативності, розширюють прояви суб'єктивності, виникнення нової суті. З другого боку, всеосяжні комунікації, інформаційна прозорість, толерантність до різноманіття породжують сингресивну можливість сполучення будь-яких відмінностей, єдності різнорідного, що, на думку деяких дослідників, створює «штучний рай узгодженості», «загрозу епідемії згоди, загальної запрограмованості», що є «принципом смерті й руйнування» [15]. При цьому методологічною основою множинності культурних практик в єдиному інформаційно-комунікаційному контексті сучасної культури є діалектика єдності і різноманіття. «Гетерогенний тип культури» [16] зберігає системну цілісність завдяки наявності зв'язків поза жорсткою заданістю, можливості синтезу утворень, що самоорганізуються, ступінь ентропії яких відповідає новим викликам часу, «розряджаючись» відповідною перебудовою соціокультурної структури.

Системну дезінтеграцію можна розглядати як наслідок ігнорування флуктуації (випадкових відхилень) у відкритій, людиномірній системі культури. З другого боку, як відзначає О. Астаф'єва, заперечення детермінізму, «покладання надій виключно на самоорганізацію соціокультурного процесу – помилкова точка зору. Вона пояснюється, з одного боку, теоретичною неопрацьованістю понять нелінійної динаміки соціокультурних процесів і критеріїв самоорганізації в культурі, а з другого – труднощами поєднання мов і дослідницьких програм спеціальних наук про культуру із загальною теорією управління, теорією систем і т. д.» [17, с. 200]. Поєднання детермінізму й індетермінізму, системності й суб'єктності теорії самоорганізації дозволяють утверджувати цілісність культури через її функціональну інтерпретацію (перш за все – комунікативну), акцентуючи увагу на самоорганізації суб'єкта діяльності, включеного у багатоманітну мережу комунікаційних процесів.

Інтенсивний інформаційний взаємообмін, «турбулентність соціального життя» [18, с. 5] виключають можливості повернення у попередні стани (безповоротність історичного часу). Зростаюча випадковість інформаційно-комунікаційних процесів викликає періодичні «ефекти кумуляції» (ефекти направ-

леного вибуху), що ламають прогнози у сфері медіа-планування. Соціокультурна сфера стає непередбачуваною, а сприйняття дійсності суб'єктами – багато в чому обумовленим новими інформаційними потоками. Зрозуміло, не йдеться про абсолютний соціальний безлад. Базисним чинником, що консолідує систему сучасної культури, є не стільки раціонально фіксовані функціональні зв'язки, скільки імовірна інформаційна взаємозалежність суб'єктів через саморегулятивні моменти, що адаптують систему до зовнішнього середовища.

Як основні аргументи, що підтверджують ефективність теорії самоорганізації в сучасних культурологічних дослідженнях, можна виділити такі характеристики феномену культури, запропоновані вітчизняними вченими [7–9, 19]. По-перше, культура як інформаційно-комунікаційна система, як специфічний вид діяльності належить до складних організованих соціальних утворень. Механістичне розуміння системи у Л. фон Берталанфі змінялося процесуальністю у О. Богданова, коли система – це перш за все процес, вона не відокремлена від середовища, а змінює його, еволюціонує разом із ним. Ми ж визначатимемо систему як сукупність елементів, об'єднаних самоорганізацією, єдністю мети і функціональною цілісністю.

По-друге, культура – це відкрита система, органічно включена в складнішу цілісність. Складну мережу «зовнішнього», інформаційного обміну з фіксацією «досвіду» попередніх взаємодій можна представити як нелінійне середовище. Відкритість системи зумовлює її динаміку, підтримує відповідність внутрішньої структури зовнішньому середовищу. Звідси – конструктивна роль динамічного хаосу і позитивний сенс біфуркаційного стрибка (точки розгалуження у розвитку). Мимовільний перехід до нового, відносно стійкого стану знижує міру внутрішньої нерегульованості (ентропійності) системи.

По-третє, система культури є початково динамічною через властиву їй суб'єктність і інформаційно-комунікативну природу. Інформація як сутнісна основа буття є субстанцією активності світу, а комунікації – системотворчим чинником соціокультурних утворень.

По-четверте, культура соціуму – це система, здатна зберігати рівновагу завдяки саморегульованому пристосуванню (через свою відкритість) до навколишнього динамічного середовища.

По-п'яте, система культури зі всіма її феноменами – це зв'язаність управління і самоврядування, формальних і неформальних відносин. Інституційні утворення функціонують у контексті міжсуб'єктних, неформальних взаємозв'язків, які здійснюють еволюціонуючий вплив на систему як цілісність через моменти розуміння у процесі комунікації. Ці «точки розуміння» І. Ільєєва визначає як своєрідні атрактори (цілі), що притягують до себе

людей, організуючи їх діяльність, що сприяє знаходженню оптимального рішення в періоди криз [20]. Система неформальних взаємозв'язків уловлює нюанси коливань зовнішнього середовища, самоорганізовується, сприяючи тим самим адаптації всієї системи до умов буття, що змінюються. Це стосується й організаційних змін в установах соціокультурного профілю, і впровадження технологічних інновацій в інформаційній сфері, і змістовності соціальних комунікацій.

По-шосте, система культури заснована на визнанні самостійної цінності особової активності суб'єкта, тобто людина розглядається як відкрита, складна, еволюціонуюча система, у програму діяльності якої включений комплекс інтелектуальних, емоційних механізмів, що породжують внутрішнє прагнення до самоорганізації. Певні зовнішні форми прояву даної активності (установи культури, канали комунікації) «оформляють» цілісність соціокультурної реальності. Соціальна активність, функціонування соціальних утворень – буття, засноване на діалогічності самоврядних суб'єктів.

Узагальнюючи зазначене, можна констатувати, що культура – складне організоване соціальне утворення – розглядається тут з точки зору системно-синергетичного підходу як відкрита, динамічна система, здатна зберігати рівновагу на основі зв'язаності управління і самоврядування при ціннісній значущості особової активності і зростаючого взаємозв'язку індивідуально-творчої і колективної свідомості в мережі складних комунікацій.

Проте можливості самоорганізації культури, її феноменів, а також інших соціокультурних утворень нерівнозначні, тобто скидання ентропії однієї системи розупорядковує інші. Тому серед узгоджено рухомих компонентів соціальної системи неминуче є такі, що активно самоорганізуються, і «аутсайдери». Самоорганізація вторгається в буття соціального світу з різним ступенем готовності систем до зустрічі з нею, не сполучаючи їх при цьому, а навпаки, підсилюючи міжсистемне розузгодження. Цей процес виявляється на всіх рівнях соціального устрою – у групах, колективах, етносах, національних спільнотах і в глобальному масштабі. Новий рівень синергетичного підходу – інформаційно-сингресивний – припускає, що єднання різних, у тому числі і неоднорідних, елементів забезпечує так звана вихрова сингресія (грец. *syn* – разом, *gressio* – рух), у процесі якої сполучаються, проникаючи один в одного, неоднорідності і, як наслідок, – проводяться нові форми і здійснюються їх переходи в нові стани, створюючи цілісність.

Консервативність соціуму, соціальний гомеостаз забезпечується минулим, селективно зафіксованим у культурі. Взаємозв'язок традицій і інновацій, народження нових динамічних структур з позицій представленого підходу здійснюються таким чином: гомеостатичне ядро (культура) зв'язує, притягує до себе новацію, яка при достатній активності здійснює кругові рухи спочатку по

поверхні ядра, а потім по спіралі, що сходиться, втягується в його глибину, представлена найбільш ранніми структурами гомеостату. У процесі цього руху минуле, інтегроване в сьогодні, проводить відбір ознак новацій, корисних для майбутнього. Пройшовши відбір, новаційні складові спіралі, що тепер уже розгортається, прориваються з глибини ядра на «оперативний простір», збагачуючи гомеостатичне ядро шляхом просування новою якістю і креативно змінюючи інформаційний зміст антропо-соціального коеволюційного процесу.

Таким чином, як *висновки* наведемо такі сингресивні характеристики культури. Діяльнісна підстава культури як інформаційно-комунікаційної системи акцентує увагу на взаєминах суб'єктів як умові її людського існування. У характеристики сингресії як загального руху різних культурних утворень «загальний рух» указує на спільність генезису і взаємозв'язку змін усіх соціокультурних феноменів. «Різність» підкреслює, що процес руху відбувається у взаємодії інформаційно-культурних неоднорідностей.

Неоднорідність взаємодіючих індивідів актуалізує сингресивний підхід при розгляді соціокультурних комунікацій, в яких інформаційні потоки направлені на свідомість неоднорідних суб'єктів (індивідуальних або колективних). Одні миттєво реагують на зміни навколишнього середовища, відповідаючи їм власними змінами (інформаційна спорідненість), інші – є інформаційно толерантними й реагують в основному на сильні або істотно незвичайні сигнали, треті – інформаційно резистентні і чинять опір будь-якій інформації, що порушує усталений інформаційний баланс.

Доречно припустити, що якщо відносини суб'єктів – це перш за все інформаційні відносини, то саме вони визначають міру організованості системи. Будь-яка система (суспільство, культура), в яку не поступає інформація, приречена на хаос, що має зовнішній вигляд стабільної рівноваги. У той же час класичне уявлення про неентропійне значення інформації все частіше проявляє себе з протилежного, тобто розупорядковуючого боку, що вимагає нового розуміння процесів її генерації і трансляції в контексті постнекласичної науки.

Унікальна внутрішня єдність структурних компонентів культури досягається за допомогою комунікаційних взаємодій. Тому виникнення будь-яких нових систем є виникненням нових інформаційних потоків і комунікаційних мереж. Саме в інформаційно-комунікаційних взаємодіях полягає методологічна основа соціальної інтеграції як з'єднання різних частин у ціле, створення нової якості на базі сингресивності, для якої характерні взаємозалежність, взаємодоповнюваність, синхронізація неоднорідних систем або інших її складових.

Соціокультурна динаміка припускає спадкоємність, засвоєння ціннісно-нормативних, традиційних елементів минулого, що дозволяють зберегти відносну стійкість системи у поєднанні з новаціями, орієнтованими на її майбутній розвиток, тобто здійснюється діалектичне «зняття» старого, збереження по-

зитивного в новій системі. Звідси випливає, що на базі соціального досвіду у системі культури сингресивно сходяться минуле, сьогодення і майбутнє.

З урахуванням сказаного слід ще раз підкреслити, що інформаційна складова є визначальною у процесі змін соціального порядку, що самоорганізовується. Унікальність інформації – у невичерпності, у множенні від використання. У цьому смисловому аспекті інформація збігається з культурою через інтелектуальну діяльність людини. У зоні перетину інформації й культури утворюється простір, що позначається як інформаційна культура – культура взаємодії людини з інформацією на рівні суспільства і особистості. Разом з тим слід особливо підкреслити, що, незважаючи на інтенсивний розвиток науки про інформаційну культуру, визначеного, сталого поняття цього феномену, а також його трактування не існує. Це пояснюється багатомірністю й складністю самого феномену, багатоаспектністю його розгляду й обмеженим часовим відрізком його дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бороноев А. О. О понятиях «общество» и «социальное» / А. О. Бороноев, П. И. Смирнов // Социс. – 2003. – № 3. – С. 5–22.
2. Гидденс Э. Социология / Э. Гидденс. – М.: Эдиторал УРСС, 1999. – 704 с.
3. Щедровицкий П. Г. Культура и мышление [Электронный ресурс] / П. Г. Щедровицкий. – Режим доступа: <http://www.shkp.ru/lib/publications/55/print>.
4. Шендрик А. И. Основы теоретической культурологии : в 2 кн. / А. И. Шендрик. – М.: Ин-т молодежи, 1999. – Кн. 1. – 228 с.
5. Купряшина Е. В. Возможности анализа социокультурных процессов современности [Электронный ресурс] / Е. В. Купряшина. – Режим доступа: <http://socio.thewalls.ru/ccsrc/docs/sb2kupy ashina htm>.
6. Маркузе Г. Одномерный человек / Герберт Маркузе ; [пер. с англ. А. А. Юдина]. – М.: АСТ, 2009. – 331 с.
7. Дяченко Т. О. Організаційна культура: теорія і практика : монографія / Т. О. Дяченко. – К.: Логос, 2012. – 323 с.
8. Павленко Г. А. Інформаційна культура соціальних суб'єктів як фактор удосконалення управління суспільством : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / Г. А. Павленко. – К., 2009. – 211 с.
9. Богатырева Т. Г. Культура и управление: синергетический аспект взаимодействия / Т. Г. Богатырева // Синергетика и социальное управление. – М.: РАГС, 1998. – С. 225–233.
10. Гречана С. І. Економічний та соціальний розвиток сучасного міста : монографія / С. І. Гречана. – Луганськ : Ноулідж, 2011. – 193 с.
11. Суспільні відносини та розвиток: теорія, історія, практика : монографія / А. М. Михненко (кер. авт. кол.), О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, О. В. Соснін. – К.: НАДУ, 2009. – 396 с.
12. Дзьобань О. П. До проблеми критеріїв соціального розвитку з позицій соціальної синергетики / О. П. Дзьобань // Гілея : наук. вісн. зб. наук. пр. / голов. ред. В. М. Васькевич. – К.: ВІР УАН, 2011. – Вип. 54 (11). – С. 218–222.

13. Степин В. С. Саморазвивающиеся системы и постнеклассическая рациональность / В. С. Степин // *Вопр. философии.* – 2003. – № 8. – С. 5–17.
14. Чернавский Д. С. Синергетика и информация: динамическая теория информации / Д. С. Чернавский. – М.: Наука, 2001. – 244 с.
15. Краснухина Е. К. Социальная катастрофа и кризис коммуникации [Электронный ресурс] / Е. К. Краснухина. – Режим доступа: <http://socialphilosophy.ru/katas30.htm>.
16. Тощева Е. Е. Философские исследования гетерогенности бытия [Электронный ресурс] / Е. Е. Тощева. – Режим доступа: <http://vvTvww.igpk.ru/rc/printasp>.
17. Астафьева О. Н. Синергетический подход к исследованию социокультурных процессов: возможности и пределы / О. Н. Астафьева. – М.: Изд-во МГИДА, 2002. – 295 с.
18. Капустин В. С. Введение в теорию социальной самоорганизации / В. С. Капустин. – М.: РАГС, 2001. – 175 с.
19. Дзьобань О. П. Традиції й новації як детермінанти розвитку культури / О. П. Дзьобань, С. О. Руденко // *Філософія і сучасність: наук.-теор. і практ. журн.* / за ред. С. М. Пазиніча. – Х.: ХДАДМ, 2010. – Вип. № 4. – С. 123–135.
20. Ильяева И. Л. Общение, понимание и идеи как предмет синергетики [Электронный ресурс] / И. Л. Ильяева. – Режим доступа: <http://sv.intbel.ru/№26/pg04-01/>.

КУЛЬТУРА КАК ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННАЯ СИСТЕМА: СИСТЕМО-СИНЕРГИЧЕСКОЕ ИЗМЕРЕНИЕ

Прудникова Е. В.

Проанализирована информационная культура в контексте общей культуры с использованием элементов системной и синергетической методологии. Подчеркивается, что информационная составляющая является определяющей в процессе изменений социального порядка. Обосновывается, что в зоне пересечения информации и культуры образуется пространство информационной культуры – культура взаимодействия человека с информацией на уровне общества и личности.

Ключевые слова: культура, информационная культура, общество, личность, коммуникация.

CULTURE AS THE OF INFORMATIVELY-COMMUNICATION SYSTEM: SYSTEM-SINERGISTICAL MEASURING

Prudnykova O. V.

An informative culture is analyzed in the context of general culture with the use of elements of system and sinergistical methodology. It is underlined that an informative constituent is determining in the process of changes of social order. It is grounded, that in the area of crossing of information and culture space of informative culture appears is culture of co-operation of man with information at the level of society and personality.

Key words: culture, informative culture, society, personality, communication.